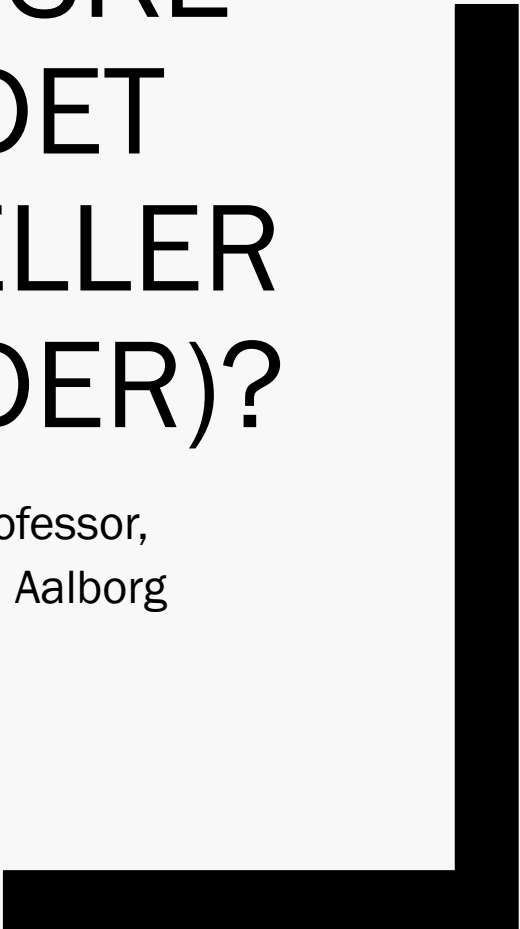

DEN PÆDAGOGISKE PSYKOLOGI – DET KLEMTE BARN (ELLER DEN STORE SYNDER)?

Lene Tanggaard, Cand.psych., Ph.d., Professor,
Institut for Kommunikation og Psykologi, Aalborg
Universitet

Gregersen (1976) definerer den pædagogiske psykologi ved følgende formål:

- *Formålet med disciplinen pædagogisk psykologi er på videnskabeligt grundlag at styrke og udvide vores erkendelse vedrørende de psykologiske faktorer, processer og relationer, der i forbindelse med pædagogiske situationer øver indflydelse på opnåelsen af den hensigt, med hvilken situationerne er etablerede.*
- Gregersen, J. (1976) Pædagogisk psykologi – undervisningspsykologi. I Gregersen, J. & Warming, O. Pædagogisk psykologi – undervisningspsykologi. København: Nyt Nordisk forlag. Kap. 1.

K. Grue-Sørensen

- Herbart: "Pædagogikken som videnskab afhænger af praktisk filosofi (d.e. etik) og psykologi. Den første viser os målet, den anden viser vejen, midlerne og forhindringerne" (Om pædagogikken som selvstændig videnskab, p. 1)

Nielsen & Tanggaard (2018)

- ”Når vi i denne bog lægger vægt på at undersøge de individuelle betingelser for menneskelige forandringsprocesser, så betyder det, at vi lægger vægt på at undersøge betingelserne for den enkeltes forandringsprocesser. Det betyder med andre ord, at den pædagogiske psykologi har en rettet mod at forstå betingelserne for individets forandringsprocesser. Det betyder dog ikke, at vi alene fokuserer på individet uden for dets sociale, politiske og økonomiske kontekst. Tværtimod hævder vi, at konteksten er afgørende for at forstå menneskelige forandringsprocesser, men fokus må, efter vores mening, være rettet mod at forstå individets forandringsprocesser. Det betyder, at den pædagogiske psykologi i høj grad også lader sig influere af, hvad sociologien, antropologien og filosofien kan bidrage med af indsigter i forhold til at forstå menneskelige forandringsprocesser”.

Så hvad mener vi?

- ”Når vi i denne sammenhæng undersøger betingelserne for individuelle forandringsprocesser, så ønsker vi at betone, at de forandringsprocesser, vi ønsker at beskæftige os med, er muliggjorte af bestemte *arrangementer* (Dreier, 2008), hvortil der er knyttet bestemte former for intentioner i forhold til de forandringsprocesser, der i værksættes.
- Formålet med den lidt abstrakte bestemmelse af den pædagogiske psykologi er at gøre opmærksom på, at der findes forskellige arrangementer i forskellige sammenhænge, der gør individuelle forandringsprocesser mulige. Vi vil give nogle eksempler på forskellige former for intenderede arrangementer. Skolen er et oplagt eksempel på et særligt institutionelt arrangement, som har bestemte intentioner for øje i dens virke.”

Forskellen til pædagogikken?

- Pædagogikken fokuserer også på de arrangementer, der afstedkommer menneskelige forandringsprocesser, men pædagogikkens fokus ligger primært på de intentioner, som der eksisterer i forskellige institutionelle arrangementer.
- Den pædagogiske psykologi derimod har et større fokus på, hvilke hensigter, den enkelte har i forhold til at deltage i forskellige arrangementer, hvilke langsigtede hensigter vedkommende har, og hvordan den enkeltes hensigter realiseres igennem læreprocesser, samt hvordan disse hensigter forandres eller skuffes inden for et bestemt arrangement.
- Denne vægtlægning fra pædagogikkens side på intentioner og den pædagogiske psykologi på individuelle hensigter må ikke forstås som et enten-eller. Hverken pædagogikken eller den pædagogiske psykologi kan se bort fra arrangementets intentioner eller individets hensigter i sin undersøgelse af individuelle forandringsprocesser. Det er to sider af samme sag, men pædagogikken og den pædagogiske psykologi har forskellige former for fokus i deres undersøgelse af individuelle forandringsprocesser.

HVAD ER PÆDAGOGISK PSYKOLOGI?

- Normalt fungerende mennesker (afgrænsning i forhold til klinisk psykologi).
- Intenderede forandringsprocesser. Det afgrænser i forhold til modning og udviklingsprocesser.
- Vi fokuserer på hvilke mål eller hensigter, der ligger i forskellige pædagogiske situationer eksplicit eller implicit.

Dewey

Thorndike

Krydsende spor eller hver sin retning?

Historiske temaer og almenpsykologiske læringsteorier

	Central tematik	Almenpsykologisk tilgang
Tidligt moderne psykologi (1900-1950)	Formning og udvælgelse af individet i forhold til masseorganisationer som skolen eller militæret	Behaviorisme
Højmoderne psykologi (1950-1980)	Fokus på enkeltindividets personlighed og egenskaber	Humanistisk psykologi Informationsprocespsykologi Konstruktivisme
Senmoderne psykologi (1980-2005)	Fokus på relationer, kontekster, systemer og kommunikation	Systemteori Operant konstruktivisme Den kulturhistoriske psykologi
Hypermoderne psykologi (2005?)	Fokus på materialitet, teknologi, etnicitet, individualisering	Arkitektur- og design Neuropsykologi Diskurs Den topografiske vending

Til overvejelse

- Psykologien er ikke værdineutral (K. Grue-Sørensen) og må derfor også udfordres på sin værdiforankring (Foucault, psy-regimer)
- Psykologien er forbandet succesfuld, men er samtidig den eneste videnskab, der kærer sig om individet og herunder de forbistringer og vanskeligheder, som disse måtte opleve f.x. i skolen
- Min læringsglemselsinteresse og skolens forside- og bagside bygger på en interesse i det, den enkelte oplever
- Udfordringerne i retning af etablering af gunstige læringsmiljøer og kontekster for uddannelse for den enkelte har aldrig været større – på den måde et meget optimistisk syn på fremtiden for pædagogisk psykologi.